СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 227. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 29-го ВЕРЕСНЯ 1951. No. 227. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 29, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

СЕНАТ ОПОДАТКОВУЄ ПРЕЗИДЕНТА Й КОНГРЕСМЕНІВ

Вашингтон, 27 вересня. — Сенат схвалив накласти податок на спеціяльні додатки до платні президента і конгресменів, почавши з 3 січня 1952 р. Це стосується також інших високих урядовців, отже в першу чергу віцепрезидента, який також дістає додаток до правильної платні, щоб покрити різні надзвичайні видатки, зв'язані з урядовим становищем. Президент дістає тепер $100,000 річної платні, а крім того додаток на видатки висотою $50,000. Віцепрезидент і спікер Палати Репрезентантів дістають по $40,000 річної платні одначе з неї $10,000 призначені на спеціяльні видатки. Сенатори й члена Палати дістають по $12,500 платні, а крім того по $2,500 додатку на видатки. Всі оці додатки, досі вільні від податків, мають бути оподатковані.

З уваги на повінь різнородних закидів проти урядовців, що вони беруть хабарі й інші дари за особисті прислуги для поодиноких приватних осіб, президент Труман передав послання до Конґресу, щоб ухвалити закон, який накладав би обов'язок на високих федеральних урядовців, а також на всіх членів Конґресу й суддів, оприлюднювати кожного року свої доходи, включаючи й дарунки та позики. Такі звіти, на думку президента, забезпечать урядовців і конгресменів від підозрінь у хабарництві й у загальній корупції. Це домагання поставлене саме тоді, коли в Сан Франсіско й вісьмох інших містах звільнено зі служби податкових урядовців за зловживання у збиранні податків.

Закиди приймання плати за вироблення позичок у Федеральній Корпорації Відбудови зроблені прилюдно проти голови Краєвого Демократичного Комітету Вилема М. Бойла і він був покликаний на допити постійної сенатської слідчої підкомісії. Зокрема він мав відповісти за прийняття $8,000 нагороди за вироблення позичок для друкарського підприємства Америкен Літофолд Корпорейшен у місті Ст. Луїс. На загальне здивування Бойл під присягою заперечив це і заявив, що він ніколи, як голова чи містоголова цього комітету, не використовував свого впливу в уряді на свою користь. Він признав, що його наступник в адвокатській канцелярії у Вашингтоні дістав аплікації на вироблення позичок у фінансовій корпорації, одначе це було вже після того, як Бойл передав канцелярію наступникові.

ДОРАДЖУЮТЬ НЕГАЙНЕ РОЗСІЯННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бриджвотер, Н. Дж. — Розсіяння промислових і оборонно-промислових підприємств для якнайбільшого зменшення шкоди на випадок нападу з повітря дораджував Преслі Ланкастер, заступник директора Краєвої Ради Забезпеки Ресурсів. Бриґадир генерал Вилием Л. Варіґер, голова штабу Першої Армії, приміщеного на Ґоверноре Айленд у Ню Йорку, заявив, що таке технічне зарядження повинно бути видане негайно для цілої країни, як „абсолютна конечність". Обидва згадані урядовці висловили ці думки у промові при закладці наріжного каменя підприємства вантажних авт Мак Трокс, яке саме почало таке розсіяння. Ланкастер виявив, що цього року має бути виданих $23,000,000,000 на оборонну продукцію, отже самий розум каже, що таку продукцію треба хоронити від знищення на випадок нападу з повітря.

КАРА НА „КОРОЛЯ" НЕЗАКОННОЇ ГРИ

Ню Йорк. — Карний трибунал, повіту Кінґс у дільниці Бруклин, складений з трьох суддів, засудив на 12 років тюрми Гері Ґросса, який, покликаний перед суд у серпні, признався до 65 випадків поламання закону, що забороняє приймати ставки на заклади в кінські перегони, якщо ці ставки не зроблені на самій перегоновій площі під час перегонів. Заки суд наклав кару, повітовий прокуратор Майлс МекДоналд і його помічник Джулиюс Гелфанд відчитали суддям протокол зізнань Ґросса перед слідчою судейською лавою. У протоколі були подані імена й дати, коли Ґросс виплачував поліційним урядовцям і офіцерам хабарі за охорону його незаконних дій, як підприємця і власника льокалів для приймання ставок на заклади. Прокуратор назвав Ґросса „королем" підпільного царства, який платив річно мільйон долярів поодиноким „четам" поліції і деяким полісменам та детективам особисто на те, щоб вони не „бачили" владу про його „бизнес". Доходи Ґросса були записувані в книжки, і тому його, як інших подібних людей, називають „книжкарями" (букіс). Ґросс діставав з такого підприємства $20,000,000 річно. Крім кари за кілька поломань закону, Ґросс має ще відсидіти 5 років за непослух судові, накладених на нього суддею Лібовіцем за відмову свідчення проти обвинуваних поліціянтів, а понад те він ще має бути суджений судейською лавою окремо за непослух судові в інших випадках.

Викриття приймання хабарів Едвардом Руппелом, лідером республиканської організації в дільниці Статен Айленд, спонукали губернатора стейту Тамеса Е. Дюї покликати спеціяльну слідчу судейську лаву для прочищення задушливої атмосфери в цій окрузі. Руппел покищо усунений з посади керівника міських робіт у дільниці на Статен Аюленд. Крім того, зголошені деякі добровільні зречення з урядових посад інших осіб.

В АМЕРИЦІ

● **Туристичний рух до Каліфорнії зріс на 20 відсотків** упродовж перших вісім місяців поточного року порівняно з попереднім. Кількість туристів з усіх стейтів у Каліфорнії нараховують на два з половиною мільйона. Вони приїжджали автами й автобусами.

● **Припинились переговори в справі платень** між Дженерал Електрик Компані і Юнією Електричних робітників з К.І.О. Робітники, числом 207,000 ще не погрожують страйком, бо ще діє теперішній контракт.

● **Вестінґгавс Електрик Компані починає розбудову свого підприємства** коштом $296,000,000 в околиці Ратиран і Юніон Сиці, в стейті Ню Джерзі; дальше коло Елмайра й Ветг, у стейті Ню Йорк; у Балтимор, у стейті Мериленд; в Колумбус, у стейті Огайо й Іст Питсбурґ, у Пенсилвенії.

● **Щоденник Форрестала** друкує „Ню Йорк Ґеральд Трибюн". У другій статті находиться згадка про ген. МекАртура, якого Форрестал вважав великим вояком, одначе „вразливим і зарозумілим старикoм". Про участь Америки в другій світовій війні МекАртур твердить, що втручання було непотрібне, бо европейських держав все одно неможливо погодити і Европа опинилася над берегом загибелі.

● **72,000 жінок мають прийняти до збройних сил до червня 1952 р.** Кампанія за зголошування добровольців почнеться в Дні Перемир'я, 11 листопада. Новий побір рекрутів мужчин охопить чоловіків, які не мають дітей. Їх перенесуть до кляси А—І з Ф—4.

● **Директором цивільної оборони** при президенті передмістя Мангеттен в Ню Йорку призначений Джан Г. Оверaлл. Організація цивільної оборони в Шікаґо вже закінчена. В інших містах вона теж розвивається нормально.

ІРАНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЙНЯЛИ РАФІНЕРІЮ НАФТИ В АБАДАН

Теґеран, 28 вересня. — Іранські війська несподіваним маневром зайняли вчора найбільшу в світі рафінерію нафти націоналізованої Англо-Іранської Нафтової Компанії в Абадан. Акція захопила 315 англійських нафтових спеціялістів поза тереном рафінерії і опісля тільки десятьом з них дозволено увійти до неї, відгороджуючи багнетами вступ для інших. Всі входи до рафінерії та всі її важливіші об'єкти обсаджені військом. На вулицях Абадану появилися іранські танки. Процедура обійшлася без будь-яких випадків. Рівночасно в Теґерані премієр Моссадек все ще не потрапив зібрати в парляменті відповідної кількости депутатів, щоб могти перевести голосування та дістати заяву довір'я в новому розвитку англо-іранського конфлікту. Натомість премієр виголосив відповідну промову до зібраної перед парляментом кількатисячної маси людей, які часто переривали промови ворожими проти Англії окликами.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗНОВУ ПОСЕРЕДНИЧАЮТЬ В АНГЛО-ІРАНСЬКОМУ КОНФЛІКТІ

Вашингтон. — В тому самому часі, як іранські війська захоплювали рафінерію нафти в Абадан, президент Труман відповів на запит премієра Атлі відносно американського становища в англо-іранському конфлікті, а державний департамент передав через свого дипломатичного представника іранському урядові окреме послання, рекомендуючи йому перевірити і змінити рішення щодо ультимативного видалення з Ірану 300 англійських нафтових експертів. Ані у Вашинґтоні ані в Лондоні не виявлено змісту листа президента Трумана, але на підставі його дотеперішнього становища в цій справі вноситься, що президент відраджує Британії вжиття сили та від кожної акції, що могла б стати причиною нової світової війни. Лист президента Трумана вже мав бути предметом нарад британського уряду, але кінцеве рішення в справі нового розвитку конфлікту з Іраном мало бути відложене. Уряди Британії і Злучених Держав є дальше в тісному контакті в тій справі.

ПОГОДИЛИСЯ НА 7.4 БІЛЬЙОНА ДЛЯ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ ДОПОМОГИ

Вашинґтон, 27 вересня. — Конференція Сенату й Палати погодилися на видаток $7,483,000 для програми військової й економічної допомоги закордонним країнам, що підготовляють оборону проти комуністичної агресії. Кінцева ухвала дає президентові Трумановi один більйон менше ніж він вимагав на таку допомогу. У законопроєкті пеердбачається скасування Пляну Маршала впродовж 60 днів, а на це місце буде покликана інша організація, що адміністpуватиме видатками. Нова установа матиме назву Агенція Взаємної Безпеки і на її чолі стоятиме урядовець в ранзі державного секретаря. Кругло п'ять більйонів призначено на військові видатки, а решта на економічні. Видатками охоплені не тільки країни Північно-Атлантійського Пакту, але й такі, як Еспанія, Греція, Туреччина, Корея й Формоза.

ОБОРОННА ПРОДУКЦІЯ БУДЕ ЗАКІНЧЕНА ЗА 12 МІСЯЦІВ

Вашинґтон. — Коли президент Труман і секретар Ачесон заявили, що політика мусить бути підтримана силою, то вони сказали це в такий час, коли оборонна продукція й постачання як у ЗДА так і закордоном уже майже наладнані. Таємний звіт, яким послуговуються деякі кореспонденти, показує, що дотеперішня продукція перейшла сподівання плановиків. Якщо праця піде таки темпом як досі, то вершок оборонної продукції і постачання буде осягнений за 12 місяців, після чого праця буде йти вже „нормально".

З того, що можна оголосити, годиться зазначити, що постачання матеріялів вартістю п'ять більйонів долярів, буде викінчене в кварталі, зазначеним як „липень-вересень". Це постачання більше на одну третину, ніж у попередньому чвертьріччі в чотири рази більше ніж рік тому. Найвищого рівня постачання досягне в другій половині наступного року, коли американська промисловість буде виготовляти вироби вартістю чотирьох більйонів місячно. Коли мова про військове устаткування, то його продукція ще більша ніж досі, і буде приспішена в майбутньому, бо деякі предмети вимагали довгого часу на підготову самого пляну, а тепер пляни вже здійснюються.

ЗАХІДНО НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ УХВАЛИВ ПОВНЕ ВІДШКОДОВАННЯ ДЛЯ ЖИДІВ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький парлямент ухвалив вчора резолюцію, якою зобов'язується дати жидам повне відшкодування за втрати, які вони мали впродовж влади націстів. Під час голосування над резолюцією, запропонованою канцлером Аденауером, всі депутати встали з місць. Резолюція рекомендує урядові розпочати переговори з урядом Ізраїля та іншими жидівськими репрезентаціями в світі для встановлення висоти і способу заплати відшкодування. Свою пропозицію д-р Аденауер назвав „духовим очищенням від невимовних злочинів, поповнених в імені німецького народу" за часів Гітлєра. Він рівночасно заповів загострення законів проти расового і релігійного переслідування. Відносно відшкодування канцлер додав, що вони мусять бути обмежені до німецької платної спроможности. — Ані німецькі, ані жидівські представники не називають висоти таких відшкодувань, хоча в поінформованих жидівських колах в Єрусалимі оцінюють, що Німеччина повинна б заплатити добрами щонайменше 600,000,000 долярів за ті матеріяльні шкоди, що їх завдали націсти жидам на терені теперішньої Західної Німеччини, де перед 1933 роком жило понад 500,000 жидів, з яких після війни не залишилось більше двадцяти тисяч. В користь резолюції канцлера Аденауера забирали голос пердставники всіх партій, за виімком комуністів.

ПРИГОТОВАНО ПЛЯН СВІТОВОГО УРЯДУ

Лондон. — Тут відбулася т. зв. Парляментарна конференція в справі світового уряду, в якій взяло участь 300 парляментарних представників з 20 країн. У висліді своїх нарад конференція одноголосно ухвалила предложений їй плян майбутнього світового уряду, що мав би мати до розпорядження світову поліцію і світову армію для вдержання ладу та для охорони світу перед міжнародніми насильствами. Лорд Сілкін назвав цей плян „важливим етапом історії". Копії того пляну будуть вислані всім парляментам світу з проханням, щоб вони висловили свою думку щодо самого принципу такого світового уряду.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ШВЕДСЬКОГО УРЯДУ

Стокгольм. Щоб запевнити собі абсолютну перевагу в парляменті, соціял-демократичний уряд Швеції рішив переорганізуватися на базі коаліції з аграрною партією. Всі важливіші пости в уряді задержали б соціял-демократи, а аграрники мали б бути призначені на пости міністрів внутрішніх справ, сільського господарства, церковних справ і комунікації. Включення аграрної партії в урядову коаліцію дасть урядові бажану перевагу в усіх справах, які могли б прийти на порядок голосування в парляменті.

ГЕН. БРЕДЛІ ВИЇХАВ НА ПЕРЕВІРКУ ПОЛОЖЕННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

БОЛЕН, СПЕЦІЯЛІСТ В СОВЄТСЬКИХ СПРАВАХ, ВИХАВ РАЗОМ З ГЕНЕРАЛОМ

Вашингтон, 28. вересня. — Голова шефів злучених штабів американських збройних сил, ген. Омар Н. Бредлі, несподівано виїхав вчора ввечорі на Далекий Схід, щоб разом з ген. Метью Ріджвеєм, головним командантом аліянтських військ на тому театрі, обговорити і перевірити загальне політичне і військове положення. Разом з ген. Бредлі виїхав спеціяліст в справах Совєтського Союзу, — радник державного департаменту Чарлз Е. Болен, як теж екзекутивний офіцер генерала, полковник Вилліс Меттюз. Про поїздку ген. Бредлі повідомлено щойно після його відлету з вашингтонського аеродрому. Безпосередньою причиною цеї поїздки є новий застій в переговорах в справі перемир'я в Кореї, як теж новий розвиток на фронті, зокрема започаткування масової акції ворожої авіяції з „протегованих баз" в Манджурії. Ген. Бредлі і радник Болен відвідають насамперед ген. Ріджвея в Токіо і опісля разом відбудуть інспекцію положення на фронті в Кореї. Поїздку ген. Бредлі виснив президент Труман на пресовій конференції, як „звичайну рутину", проте до неї прив'язується велику вагу, тим більше, що в останньому ген. Бредлі був майже всеціло зайнятий розбудовою оборони в Европі, а останні його відвідини на Далекому Сході були ще минулого року. Інтересно, що підчас свідчень в Конґресі в справі звільнення президентом Труманом ген. Мек Артура з далеко-східного командування, ген. Бредлі досить виразно говорив про потребу більш рішучої військової акції проти червоних в Азії. В столиці вважають, що коли б розмови з червоними в справі перемир'я в Кореї остаточно розбилися, що дуже правдоподібне, тоді військова акція відновилася б з далеко більшою силою, ніж раніше, тим більше, що вміжчасі теж червоні сильно розбудували свої сили на фронті т ав запіллі.

АЛІЯНТСЬКІ ЗВ'ЯЗКОВІ СТАРШИНИ В КОРЕЇ, полк. Дж. С. Морей (зліва) і полк. Ендрю Дж. Кінні, зупинились на хвилину в задумі перед домом переговорів в Каесонґ, де вони відбули нараду з ворожими зв'язковими, відкидаючи їхні пропозиції на відновлення мирових переговорів, як „незадовільні". Вміжчасі, ген. Ріджвей запропонував, щоби переговори перенести з Каесонґ до Сонґтіон, де існують менші можливості порушення невтральности. Новий розвиток в переговорах або у війні в Кореї може настати після інспекційних відвідин в Кореї ген. Бредлі та радника державного департаменту Болена.

АЛІЯНТИ ОЧІКУЮТЬ НЕГАТИВНОЇ ВІДПОВІДІ ЧЕРВОНИХ НА ПРОПОЗИЦІЮ ГЕН. РІДЖВЕЯ

Токіо. — Комуністичне командування в Кореї все ще не дало своєї відповіді на нову пропозицію аліянтського головного команданта. — ген. Ріджвея, щоби дальші переговори в справі перемир'я перенести з Каесонґ до Сонґтіон, вісім миль на схід та на половині дороги між фронтовими лініями. Факт, що це вже третя аліянтська пропозиція на зміну місця переговорів, де були б менші можливості порушування невтральности, та що дві попередні були відкинені комуністами, не дає багато надій, що комуністи приймуть цю останню. З перебігу дотеперішніх нарад та зокрема з напрямку комуністичної пропаганди аліянти роблять висновки, що комуністи взагалі не бажають собі перемир'я та що дотеперішню акцію в цій справі вони тільки намагаються використати політично і військово не для миру, але для дальшої війни.

ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ПОВІТРЯНІ БОЇ НАД КОРЕЄЮ

Токіо. — Вчора вже третій день з черги прийшло до більшої повітряної битви між аліянтськими і комуністичними боєвими турболітаками над тероторією Північної Кореї недалеко манджурського кордону. В битві взяло участь 50 ворожих літаків проти 34 аліянтських. Всі ворожі літаки є совєтського виробу. За ці три дні в повітряних боях збито сім ворожих літаків і 19 пошкоджено; тільки один аліянтський літак був збитий і один пошкоджений, але щасливо повернувся на свою базу. Інші з'єдра впродовж кількох годин засипали градом бомб і кулеметного вогню ворожі укріплені позиції на фронті в горах на північ в Янґґу, завдаючи ворогові величезних втрат. На цьому секторі продовжувались рівнання аліянтської авіяції вчоночасно зі змінливим щастям й сухопутні бої. Важкі аліянтські бомбардувальники заатакували вчора кілька ворожих конвоїв, в більшості знищуючи їх.

СОВЄТСЬКІ ВОЄННІ ВПРАВИ В МАДЯРЩИНІ

Відень. — Совєтські, румунські, болгарські і чеські війська взяли участь у воєнних маневрах комуно-мадярської армії, найбільших після другої світової війни. Маневри почалися 17-го вересня і відбулися в східній Мадярщині в околиці Шольнок. — На час маневрів припинено цілком всі роботи на полях, закрито всі школи та заборонено цивільний рух. Ціллю маневрів було відбити „західний нанпад" на ріку Тису та не допустити „ворога" до переходу через неї. В маневрах взяли участь окремі „міжнародні партизанські бригади."

СПААК ЗА ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИННИ З ЗАХОДОМ

Ню Йорк. — Поль Анрі Спаак, президент Дорадчої Асамблеї Европейської Ради у промові на конференції Краєвої Промислової Ради, висловив прохання приєднати Німеччину до західної спільноти, „а відти до Атлантійської спільноти". Спаак не виголосив промови самий, бо напередодні виїзду до Америки він захворів на запалення легенів у Гамбурзі. Його промову відчитав на зібранні бельгійський амбасадор барон Роберт Сілверкруйс. На конференції явилося тисяч осіб.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРИЗНАЧИВ ДЕРЖАВНУ РАДУ

Лондон. Англійський король Юрій VI., хворий після важкої операції легенів минулої неділі, підписав вчора в Букінґемському палаці королівський декрет, на підставі якого призначується державну раду, що має виконувати конституційні королівські функції під час недуги короля. До ради призначено п'ять осіб з найближчої королівської родини: королева Єлисавета, принцеси Єлисавета і Маргарита, брат короля герцоґ Ґлусестер і його сестра принцеса Роєл. Хоча принцеса Єлисавета призначена членом державної ради, вона і її чоловік герцоґ Единбурґу заповіли, що вони виберуться в поїздку на відвідини Канади і Злучених Держав в дні 7-го жовтня. Вміжчасі здоров'я короля помітно поправляється і він поступово вертається до своїх сил. Вже вчора король хотів бачити лікарські повідомлення для публіки про стан його здоров'я та поодинокі державні документи, але лікарі йому цього рішучо відмовили.

В СВІТІ

● **12-титонову прикрашену рубінами зірку** прикріплюють на 38-поверховому будинку новозбудованого будинку університету в Москві.

● **Відкинув совєтське обвинувачення** міністер закордонних справ Франції Шуман, що протеґований Францією сталево-вугільний пакт і Европейська армія нібито збільшують небезпеку війни.

● **18 червоних заарештувала західно-берлінська поліція** за те, що вони пробували організувати демонстрації проти озброєння в різних районах міста.

● **Прохання Японії про прийняття її в члени ОН** може надійти ще до ратифікації мирового договору, — як повідомляє японське інформаційне аґенство Кіодо.

● **Генрі Волес не писав брошури „Фрі Ейшія"**, яка вийшла під його іменем у 1944 р. стараннями Інституту Відносин на Пацифіку. Автором була жінка проф. Овена Латимора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОВНОПРАВНА ТА ВІЛЬНА ІТАЛІЯ

Злучені Держави, Велика Британія та Франція погодилися в справі ревізії мирового договору, підписаного ними та СССР з Італією ще в 1947 році, але досі незміненого формально щодо різних обтяжуючих цю країну статтей. Як знаємо, зміни не наступили тільки через кремлівський спротив. Проте, коли йдеться про дійсність і практику, а не формальність, то Захід уже давно прийняв Італію у свою спілку, як вільну і рівнорядну з демократіями націю. Злучені Держави помагають Італії економічно не менше, як тим країнам, що були їхніми союзниками у війні з державами „Осі". Італія була б уже давно також і членом Об'єднаних Націй, як би не совєтське вето. Справа привернення Італії повних прав вільної нації та її прийняття до Організації Об'єднаних Націй проволіклась не з її вини, ні з вини демократичних потуг, а тільки єдино з вини Москви. Італія, як це підкреслив тепер президент Труман, повела себе при кінці війни так, що допомогла Аліянтам перемогти Гітлера, а по війні пішла демократичним шляхом, що їй не прийшлося легко, як зважимо, що вона ще й нині має найсильнішу з усіх західних країн комуністичну партію, як і залишки фашизму.

Італійський премієр, Альчіде де Ґаспері, що прибув до Злучених Держав у справі ревізії договору з 1947 року, добився у Вашинґтоні різних полегш для своєї країни. Не міг він тільки добитись признання Італії Трієсту, бо це неможливо було в теперішній час полагодити, хоч Злучені Держави, **Британія та Франція ще в 1948 році заявились за прилучення цього порту до Італії. Як би не совєтські інтриґи, то й це питання було б уже давно полагоджене мирним способом між Югославією і Італією. А так між ними й досі нема згоди че**рез спір за це місто. Як доносять з Італії, тамошні комуністи перемінились тепер на великих „націоналістів" і почали нову аґітацію проти уряду премієра Ґаспері з того приводу, що він „запродався" американським капіталістам і „занапастив" справу Трієсту. Можна надіятися, що італійський нарід добре розважить усі здобутки свого висланника до Вашинґтону і не пустить свого сентименту до Трієсту на комуністичну воду.

На те, що ухвалили представники Великої Британії, Франції та Злучених Держав у Вашинґтоні в справі ревізії мирового договору з Італією, повинна би дати згоду ще й Москва. Одначе, вашинґтонських ухвал не знецінить навіть і відмова її підпису, а якраз цього треба сподіватись. Тому саме можна вважати Італію вже сьогодні навіть формально повноправною нацією. Місце для неї в Об'єднаних Націях запевнене. Це знов означає, що демократії не будуть уже довше церемонитись з Совєтами, як було досі, себто, що не буде вже їх довше тероризувати совєтське вето. Італія — вже в колі вільних західних демократій та в їхньому оборонному аліянсі, а тепер припаде їй ще окреме завдання, зв'язане з обороною середземноморських районів. На виконання цього завдання вона дістане з Америки допомогу в грошах та сирівцях, що одночасно допоможе цій країні піднятись економічно. Це останнє дуже важливе, бо надії італійських комуністів на революцію і державний переворот спираються головно на тій брехні, що зброєння Італії „з наказу західних капіталістів", а зокрема американських, стало властиво причиною нужди, безробіття та великих податкових тягарів.

ПОЖЕРТВИ КРОВИ

Департамент оборони у Вашинґтоні повідомив, що за останній тиждень американські втрати вбитими, полоненими і пропавшими в Кореї виносили 2,212 вояків і були найбільші від 27-го червня. Між цими втратами було 323 вбитих в акції, 60,410 поранених і 12,344 пропавших. З дальших повідомлень виходить, що на всю цю масу 60,410 вояків поранених, тільки 1,565 вмерло по шпиталях від ран, а всі інші були вилікувані і у великій масі знову привернені країні, як повновартісні суспільні сили.

Майже неймовірно малий відсоток смертности між пораненими на війні треба завдячувати насамперед модерній американській медицині та загальній дбайливості. Але головна таємниця так успішного рятування поранених криється в протоплязмах крови. В усіх дотеперішніх війнах відсоток смертности між пораненими був дуже високий, а найбільша частина поранених вмирала з упливу крови. Продіравлений кулею, чи втративши від кулі частину тіла, поранений вмирав, бо разом з кров'ю випливало з нього життя. Єдиний рятунок на це — перенесеному з поля бою пораненому дати негайно додаткову кров та вирівняти втрату пролитої в боротьбі.

Для тих потреб, для рятунку життя тих героїв, що своєю кров'ю захищають нашу волю на далеких побоєвищах, Американський Червоний Хрест веде інтензивну кампанію за донаціями крови. Її ж бо не можна фабрикувати технічно поза людським організмом. Вся та кров, якою врятовано вже життя тисячів американських вояків, та на яку чекають ще тисячі інших, походить з добровільних донацій крови громадянством.

Як відбувається така пожертва крови? Ви зголошуєтесь до найближчої, чи до якої вам найвигідніше, станиці Червоного Хреста. Якщо самі не знаєте де її віднайти, загляньте в телефонну книгу, або спитайте першого зустрічного полисмена. Зголосившись в пункті збирання крови, вас насамперед огляне лікар та вирішить чи і скільки ви можете дати крови без шкоди для вашого здоров'я. Часто трапляється, що така пожертва крови ще тільки виходить на користь вашому власному здоров'ю. Тоді лікар чи медсестра візьме насамперед кілька краплин вашої крови, щоб встановити її категорію. Це дуже важливе теж для вас самих, бо тільки однородну кров можна змішувати. Ви тоді дістанете на окремій карточці точне означення категорії вашої крови і цю карточку ви повинні завжди мати при собі. У випадку вашого власного припадкового скалічення чи будь-якої іншої обставини, в якій вам було б потрібне перелиття додаткової крови, лікар зможе це зробити безпроволочно і тим врятувати ваше власне життя. Ціла операція пожертви крови відбувається цілком без волю. Ви кладетесь на ліжко, медсестра прочистить дезинфекційно місце на жилі у вашій руці, а лікар чи інша кваліфікована особа встромить вам в те місце голку. При цьому болю стільки, як від вколення комаром і опісля ви навіть не чуєте, як ваша кров спливає до відповідної шкляної посудини. Закінчивши перелив крови, на посудині негайно записують її категорію, заморожують і літаком висилають до Кореї, де вона вже впродовж кількох днів може врятувати життя пораненому, що ним може бути й ваш рідний син, чи брат. Ви самі, віддавши дещо крови без будь-якої шкоди для вас самих, полежите ще кілька хвилин на ліжку, заки медсестра передасть посудину з кров'ю куди потрібно, опісля почастують вас ще кавою чи молоком і солодким і ви виходите тільки з великим вдовіллям, що сповнили свій патріотичний обов'язок.

В останньому часі Червоний Хрест вдарив на тривогу, бо донації крови серіозно зменшилися. Для прикладу навести б тільки деякі цифри з мангеттенського осередку Червоного Хреста в Ню Йорку. Пожертви крови там в квітні виносили 18,000 пінтів (пінта — коло пів літри); в липні вони зменшилися до 11,000 пінтів, а в серпні вже виносили тільки 9,000 пінтів. Причину того загрозливого стану добачується насамперед у відпруженні, що наступило у зв'язку з мировими переговорами в Кореї, хоча ці переговори своїм дотеперішнім перебігом дають найменше причин до такого відпруження. Доказом цього можуть послужити хочби згадані напочатку втрати в Кореї впродовж минулого тижня. Крім того, Червоний Хрест потребує донацій крови не тільки для покриття запотребувань в Кореї, але й для магазинування на всі можливі випадки.

З цього виходить ясно, що наші пожертви протоплязми крови є вітальні не тільки для рятунку тисячів американського життя на теперішньому фронті в Кореї, але й для загальної нашої оборони. Вояки проливають свою кров і жертвують своє життя в боротьбі за волю на фронтах. Невже ж ми не маємо до справ нашої оборони настільки зрозуміння, щоб для рятунку їхсього життя пожервувати кілька зайвих краплин крови без болю і без шкоди для нашого власного здоров'я?

Знаючи наставлення американсько-українського загалу для справ оборони волі і жертв для тої оборони, можемо висловити переконання, що вони й тепер масово відгукнуться на заклики Червоного Хреста в справі донацій крови.

ШЛЯХ ІНДІЇ

В яких умовах будує Індія свою державу і своє всебічне національне відродження можна побачити з такого недавнього факту: між двома індійськими селами сталася сварка, наслідком якої одно село напало на друге, вибило його населення і забрало з собою як трофей 400 людських одрізаних голів. Ця величезна країна, населення якої переходить вже четверту сотню мільйонів і говорить на 300-х різних мовах, охоплює собою мов великанський живий музей, всі щаблі розвитку матеріяльного і духового життя людства, — від найпримітивнішого до найвищого, яке досі знало людство. Сьогодні ця країна зірвалась з вікового феодального і колоніяльного припону, що насильно стримував її розвиток, і всією своєю величезною масою пішла в рух, міжнародне значіння якого не можна переоцінити.

Виникає питання — чому Індія здобула свою державну незалежність і швидко йде шляхом реформ, оминувши долю Китаю, який з колонії капіталістичної перетворився на колонію комуністичну, з тиранії мандаринсько-імперської потрапивши під тиранію промосковсько - комуністичну? Поминемо тут такі фактори, як британська цивілізаторська місія і чисто географічна відокремленість від Москви, бо вони, на нашу думку, мають другорядне значіння. Індія мала свого Ґанді, який виріс на місцевих традиціях і просидів половину свого життя в англійській в'язниці. Цей Ґанді виховав цілу плеяду таких національних діячів, як Неру. Китай же мав імператора, що, на подобу царів московських, в економічному відношенні був васальним адміністратором імперії, що являла собою економічну колонію світових потуг. Той, що мав стати реформатором і організатором нового незалежного Китаю, — Чан Кай-Шек — виявився без духової і соціяльної традиції і без власного хребта, пройшовши шлях від московської комуністичної школи до китайських і міжнародних фінансових ділків, і зрештою віддавши країну в руки московського послідовного васала Мао Тзе Туна.

Один із співробітників Неру недавно заявив, що пекінський режим провалиться, коли не децентралізує контролі, бо народи Азії ніколи не погодяться ні на капіталістичну, ні на комуністичну централізацію. Цим самим індуси хотять підкреслити свій власний шлях розвитку.

Індія почала своє національне відродження після усунення колоніяльного рабства мабуть в гірших умовах, як Китай. Ще більша убогість населення, ще більший процент неписьменних, не зважаючи на кільканадцять університетів і кількасот тисяч шкіл, слабий розвиток промисловості Індії. Молода індійська держава застала суспільство поділене на 4000 різко відмежованих одна від одної каст, 700 князів (раджів і магараджів), релігійну ворожнечу і безпросвітні злидні в наслідку чотирьохсотлітнього колоніяльного господарювання европейців, а раніше монголів.

Неру заходився впорядкувати цей хаос, борячись за негайне переведення доконечних соціяльно-економічних і культурних реформ. У цій реформаторській діяльності Неру спирається на індійську конституцію, що її індійці не скопіювали ні з західно-европейських, ні з совєтських зразків, хоч старанно ті зразки вивчали. Аґрарна реформа, недавнє урівноправнення жінки, освітня реформа, боротьба проти намагання індуської частини населення зберегти свої привілеї над етнічними групами жовтої раси — все це коштує Неру величезних зусиль. Недарма він заявив недавно, що має досить уже високих державних посад і влади і що він хотів би працювати надалі приватно.

Складні своєрідні внутрішні і зовнішні обставини Індії змушують уряд Індії йти власним шляхом. Неру недавно скаржився кореспондентові Ню Йорк Геральд Трібюн на те, що американці не завше розуміють доконечність цього окремого шляху. Він заявив, що в боротьбі проти комунізму Індія рішуче стоїть по стороні Америки, що вона завше була близька до західного світу і внутрішнє життя будує на своїх власних демократичних принципах. Але він з усією силою підкреслює, що комуністичну аґресію можна подолати тільки тоді, коли вибити ґрунт з-під демагогії комуністів у національному і соціяльному питаннях. Тому треба, мовляв, рішуче покінчити з колоніялізмом (має на увазі Францію і Англію), послідовно на практиці здійснити суверенність поневолених націй та розподіляти добра між усіми людьми світу краще ніж це може комунізм.

„В інтересах усунення погіршення взаємин між Індією і ЗДА єдино правильним буде визнати право Індії іти власним шляхом, судити про неї в світлі її історичного досвіду, вимагаючи від неї навзаєм такої самої толерантности", — так закінчує свій допис з Індії до Ню Йорк Геральд Трібюн його кореспондент М. Гіґґінс.

Іван Радиславич.

ШКОЛА І МОЛОДЬ

(Думки на порозі нового шкільного року: про парохіяльні школи та про потребу доповняючих шкіл і курсів українознавства).

Нещастям народів, які не мають власної держави, є брак зорганізованої системи рідного шкільництва. Тільки самостійна держава може творити в потрібних розмірах мережу виховних закладів і давати в них громадянське приготування до життя своїй молоді. Звідси й походить змагання народів до придбання власної організаційної форми у вигляді держави.

Творячи на вільній, багатій і розкішній землі Вашинґтона велику національну групу переселенців із не менше гарної й багатої, але смертельним ворогом підступно та силою-неволею підкореної України, ми включилися льояльно в тутешнє, американське державне життя.

Як же виглядає коротенько історія організації та розвитку своєрідного американського церковного життя і шкільництва?

Війна Злучених Держав Північної Америки за незалежність від англійського материка (1775 р.) забезпечила в новій союзній конституції цілковиту й необмежену волю віровизнання, ба, що більше, заборонила всім складовим державам союзу прийняти якунебудь релігію за державну. Тому теж конституція ЗДА внеможливила допомогу з державних фондів конфесійним, визнаневим школам, які — не вважаючи на всі перешкоди й різні труднощі — розвинулися до небувалих розмірів із скромненьких, притаманних Америці, так званих — недільних шкіл. Ці оригінальні американські школи причиняються теж у великій мірі саме до релігійного виховання людности держави.

З конечности, а то маючи на меті краще насвітлення й унаглядження справи, дозволяємо собі на маленький відхил від теми. Так доводиться насамперед ствердити, що духова атмосфера в ЗДА — як досі — назагал і тепер протестантська. Проте, американський католицизм в останньому сторіччі зріс під чисельним поглядом надзвичайно в силу та добув дуже великі впливи в державному житті. Цікаво при тім, що американські католики спромоглися на видання великої, 15-томової „Catholic Encyclopedia", а протестанти такого рівнорядного видання не мають.

Яка ж різниця між нашою церквою в Европі та в Америці? Отже, коли на европейськім континенті людність належала цілою своєю масою переважно до одної церкви, то тут, в Америці, навіть у малих місцевостях знаходимо часто пів тузина або й більше церков і молитовень різних визнань поруч себе. Звичайно парафії бувають невеличкі, пересічно мають лиш яких 250-300 дорослих членів чи радше родин. В Европі на покриття видатків церкви складаються церковні добра та державні податки, а в Америці все опирається тільки на добровільних датках і самооподаткуванні віруючих.

Особливим завданням церкви в ЗДА є виховання молоді в релігійнім дусі, бо державні школи ту, згідно з правилами, є безконфесійні, а батьківський дім не в силі — певна річ — заступити браку навчання релігії. Показалася потреба засновувати на місце т. зв. недільних або вечірних шкіл цілоденні парафіяльні школи (Парохіял Скулс). Під цю пору в самій тільки греко-католицькій дієцезії існує 30 цілоденних початкових чи народних шкіл, 40 вечірніх і 53 катехитичних, крім того 5 вищих шкіл чи т. зв. „гайскулів" (2 хлопячі й 3 дівочі), 3 високі школи або т. зв. „каледжі" та врешті два духовні семінарі університетського типу („великий" семінар у Вашинґтоні, „малий" у Стемфорді). Ці церковні школи мусять утримуватись із власних засобів, точніше зі складок парафіян. Вряди-годи були старання, щоб для приватних шкіл придбати гроші з державних податків, але — як досі — без успіху. Часто густо парохи мусять придумувати щораз то нові шляхи й заходи, щоб покрити бюджет своєї віровизнаневої громади. На щастя, жертвенність на церковні цілі в Америці надзвичайно велика, до тої міри, що віроісповідна громада з 300 душ легко покриває з недільних збірок у церкві та з інших добровільних датків і самооподаткування річний бюджет у висоті щонайменше 10,000 долярів. Відносно мови були в католицьких колах поважні різниці думок на тему, чи натуралізуватися школам на підставі англійської мови, чи боротися за збереження католицької культури та власної національної церковної традиції на фундаменті рідної мови. Звичайно влада прихилилася до першої думки й тим самим розв'язка випала автоматично в її користь.

Приїхавши до ЗДА на постійний осідок, ми є свідками, як ті парафіяльні школи при українських католицьких церквах по деяких громадах прекрасно розвиваються.

(Закінчення на стор. 3)

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

18)

Адже ж кожна людина має свої особливі якості, потреби, звички, прагне до своєї власности. Прагнення це не можна замінити нічим іншим. Селянство, спираючись на свої власні засоби продукування, було величезною самостійною силою, серед якої завжди знаходилися провідники, а під час певного натиску на селянство, під час нав'язування силою зросійщеного комунізму могло б виникнути стихійне селянське повстання.

Тому большевики, мобілізувавши всі свої сили і членів комуністичної партії, ГПУ, працівників совєтських установ, пресу і військо, почали обезземлювати село, виривати з приватного користування землю і засоби виробництва.

Тоді виникло кілька повстань в Україні, на Кавказі, в Середній Азії, але врешті-решт вони були криваво приборкані.

Селян переіменували в чудернацьку назву „колгоспників" і фактично зробили пролетарями, бо останніх набагато легше прив'язати до режиму і ліквідувати їх пасивний спротив. Спролетаризований селянин - колгоспник, назавжди втрачав самостійність і право за своїм власним бажанням використовувати землю, реманент і свій робочий час і тому остаточно закріпачувався, попавши в руки наставленому згори панові-голові з представників ворожої селянству комуністичної партії.

Але чому це одноразово з колективізацією розпочався розгром заможного селянства під відомим терміном „ліквідації куркульства як кляси?"

Заможне селянство значною мірою провідне і знане в селі, мало свій авторитет, а тому легко могло перетворитися на актив протибольшевицьких повстань. Щоб відвернути увагу від справжнього автора колективізації, комуністи нацьковували бідніших селян на більш заможніх, під'юджуючи словами: „грабуй награбоване". Але й на цьому не зупинилися керівники комуністичної партії і совєтської держави. Відбувався процес дальшого закріпачення села. Українські селяни в більшості областей не отримували пашпортів. Виїхати без пашпорту чи оселитися в новому місті — вони не могли. Вони тому були закріплені за певним господарем-колгоспом. Пізніше славнозвісним указом про заборону залишити працю без особливого дозволу, всі робітники були „закріплені" за своїми підприємствами.

Таким чином комуністична партія в Совєтській державі відібрала основне і недоторкане право кожної людини — право на пересування.

У большевицькій державі цілком знищена приватна власність. Усі фабрики-заводи, надра, поклади, земля, ліси і залізниці — є власністю держави. **Це є одна з характерних відзнак нової економічної форми господарства — т. зв. „державного капіталізму".**

Робітництво і селянство, втратило право на пересування, особисту волю і всілякі привілеї, що їх мали навіть за царату. Селянство закріпощено за колгоспами і радгоспами та нечувано визискується державою.

В СССР реальна заробітна платня і колгоспні трудодні, являють собою наймізерніший заробіток у світі. Платити таку нікчемну заробітну плату не збагнув би й подумати найбільш ненажерливий власник капіталіст і експериментатор.

Це є ознакою єдиної в світі держави, де панує не соціялізм, але навіжений державний капіталізм.

Большевицька пропаґанда любить оперувати цифрами. Вони кричать про те, що заробітна платня робітника-шахтаря збільшилася в порівнянні з царським часом у вісім чи десять разів. Але ніколи вони не напишуть, що ціни на предмети першої необхідности, хліб, взуття, підвищилося в 20 — 50 разів. Тому виходить, що реальний заробок робітника зменшився у два до пять разів у порівнянні навіть з найбільш відсталими і колоніяльними країнами.

Кинуте у свій час з пропаґандивних міркувань відоме гасло „земля селянам, фабрики робітникам", тепер втратило свою потребу і викинене на смітник історії. Дивно було б, щоб про це згадували в 1940 р., коли робітник — фактичний господар фабрики при 20-хвилинному спізненні на працю засуджується до ув'язнення на один, а то й три роки. А селянин, який, щоб не загинути з голоду в переднівок, зрізав двадцять колосків на кашу — засуджується за знаменитим „законом від 7 серпня" до 10 років тюрми!

Вже цих прикладів вистачає, щоб побачити настільки забріхана большевицька „наука". Компартія зрадила всі оголошені нею колись гасла. Навіть марксизм зраджено. Ленін переробив його, пристосувавши до потреб московського імперіялізму. Сталін пішов ще далі — він у багатьох випадках заперечив вчення Леніна. Але яке взагалі має значення для большевиків таке або інше вчення? Це засіб. А засоби можуть бути різні. Генеральну лінію можна міняти як рукавички, залежно від „сезону", чи пори дня. Ходить про опанування світу. Ходить про знищення народів вже поневолених, які мусять влитись в „російське море". Для осягнення цієї цілі — всі засоби добрі. І для поборення цього дракона — також всі засоби добрі!

Боротьба з московським большевизмом — це боротьба за існування не лише України, але й усього людства. Бо перетравивши вже поневолені народи, большевизм, як їдка смертюча лява виллється за кордон, щоб поневолити для Москви інші народи й перетравити їх.

Я, як бувший комуніст, знаю, що це за отруйна доктрина. Вона ставить високі ідеали — свободи, визволення, миру, щастя для всіх людей. В ім'я цих ідеалів закликає приносити жертви. Але ці гасла — це тільки засіб демобілізації противника. За ними стоїть московський імперіялізм і більш нічого. В руках Кремля сьогодні сатансько-досконалий апарат НКВД розгалужений по цілому світі й опертий на „всесвітнє визволення", тобто здібний скрізь мати своїх аґентів і прихильників. Наївні тільки можуть думати, що шляхом права можна у большевиків щось осягнути.

УЛАС САМЧУК

(До 25-ліття творчости письменника).

1926-го року в журналі „Бесіда", що виходив у Варшаві за редакцією В. Островського, з'явилось оповідання невідомого автора „На старих стежках". Це і був літературний дебют молодого тоді волиняка — Уласа Самчука, який здобув собі одно з перших місць серед сучасних українських письменників по цей і по той бік залізної заслони.

Сучасна українська література! Який уперто-живучий духовий світ і яка страшна життьова дійсність криється за цією назвою саме сьогодні, коли ми, як наше загальне свято, мали б відзначити літературний срібний ювілей нашого повістяра! Вавилонський полон і фізичне та моральне винищення українських письменників на батьківщині, що потопаючи в морі терору, кричать „любіть Україну!" так, що цей клич чує весь світ... А з другого боку — наша література на вигнанні, теж „на ріках вавилонських" гине без книжкового видавництва, без журналу, без гонорару і без читача. Письменник пішов у клінери, в шахти, каменярем. Забутий усіма, він після цілоденної фізичної праці зморений сідає за свій письменницький стіл, кидає рештку своїх виснажених сил у свій другий робочий день. Одначе українська література ціною скрайніх напружень сил і нервів письменників, в постійній загрозі „перестати існувати", всі минулі 30 років весь час була в наступі, в рості крізь навалений на неї камінь. В цьому сенсі — це наскрізь героїчна література, це трагічна героїка культури, якої може ще не бачив світ. І тільки в цьому світлі можна оцінити Уласа Самчука, одного з найбільш сильних, обдарованих і сміливих звитяжців, що йдуть проти течії, проти смертельного подиху фатальних обставин. Позад нього, як яскраві етапні знаки перейденого шляху, чудовий трьохтомний роман „Волинь", повісті „Марія", „Гори говорять", „Кулак", „Сонце з заходу", „Василь Шеремета", п'єса „Шумлять жорна" і перший том великого епічного роману „Ост". Крім того він написав мемуари з часу останньої німецької окупації на Україні — „Во врем'я люте" та щоденник із того ж часу „П'ять по дванадцятій". Кращі критики порівнюють його творчість із Толстим. Деякі твори письменника перекладені на польську, німецьку, французьку мови.

Найкраще відзначення ювілею письменника — друкування і розповсюдження його творів. Другий том „Осту" уже просить видавця, але ж і багато з попередньої творчости ще не видано книжками, не говорячи вже про те, що до такої нагоди треба було б перевидати принаймні „Волинь", яку тепер не легко дістати зацікавленому читачеві.

Як провідна фігура української літератури на еміграції, Самчук очолює весь час об'єднання письменників „МУР". Він завзятий прихильник ідеї співпраці різних мистецьких течії і особистостей, протиставляючи цю ідею „громадській війні" всіх проти всіх, що характеризувала собою донедавній етап українського життя.

Ювілей Уласа Самчука — велика подія в нашому житті. На тлі сучасних обставин в Україні вона набирає всеукраїнського значення і характеру. Цей ювілей великої творчої праці має стати зворотнім пунктом у ставленні нашого громадянства до української літератури і українського письменника на вигнанні.

ЛИСТ З КОРЕЇ

Прощаючись з Зеноном, моїм братом, всі ми дома в підміській околиці Филаделфії, не могли отрястися з прикрого враження: по довгих роках розлуки, ми нарешті, рештки нашої сім'ї, зійшлися знову на вільній, американській землі, і може аж надто американським темпом, намагалися спільними силами наздігнати втрачені роки, працюючи над собою, дбаючи про щоденне життя і снуючи пляни на майбутнє. Але наше намагання побудувати без більших турбот життя — зазнало несподіваної затримки. Прийшов визов і він пішов до армії. Однострій американського вояка йому був дуже до лиця; він навіть гордий був з нього. „Уявіть собі", казав нам підчас рідких відвідин з вишкільного табору, „до нас, рекрутів, звертаються через „Сер"! Не диво, що рекрути почуваються людьми". Умовини гарні й обильний, здоровий харч американського вояка. „Є зо мною австрієць", казав нам одного разу, „що служив в німецькій армії; він каже що німецька армія в порівнянні з американською — це концентраційний табір".

Прощаючись з ним, не знали ми, куди його шлють з табору. Не знав і він, казав, що на Захід. І з дороги приходили короткі листи, писані в пульманівському вагоні поїзду, а відтак із стейту Вашінгтон, над Тихим океаном, по другому боці Америки. Але несподівано — приходить велика коверта: дідусь старенький з косою на плечах, спертий на земську кулю, через яку червоною лінією пролітає літак Канадійських Летунських Ліній Пацифіку. І в обрамуванні: ПРОКЛЯМАЦІЯ з двору Його Величества Високих Володінь Батька Часу... покровителя Годин, Дня і Ночі, і самодержця Небесних Склепінь — до відома всім людям стверджуємо, що Зенон Дольницький, наш надзвичайний пасажир, цього дня і визначеної години та понад Провінцію Тихого Океану, що ним володіє Його Морська Величність Король Нептун, перебрив містичний вершок міжнародну дату, де сьогодні стається завтра, залишаючись сьогодні, та де все ж воно переходить у вчора, в год. 18:10 нашого часу Ґрініч дня ... року ... І попри те, нехай буде відомо, що повен довір'я і улюблений кузин мав час в своїх руках, щоб радіти всіми тими приємностями відзначеними всіми віками: оголошено і підписано рукою Мистця Часу, на лініях Летунських Канади — Пацифіку, експресу до Сидней. Капітан і надзвичайний Амбасадор та Міністер з Повновластями — підпис.

Стало ясно: через Аляску їде до Азії. Минуло трохи часу і ми дістали японську ляльку, японську запальничку та папіросницю і кілька слів привіту. А далі — листа: „Вчора ми сіли на корабель і приїхали до Кореї. Вражінь у мене повно. Війська тут всюди багато, але военного настрою нема. В Японії мали прекрасне життя. Японці, незвичайно культурний нарід, чистий та привітний. Шкода, що коротко там був, а то б напевно взявся вивчати японську мову..."

Тепер уже постійно приходять листи від нього. Він раз ближче, раз дальше фронту. Тому, що колись дома бавились ми фотографією, зголосився на фотографа і від цього часу робить знимки: під фронтом, з різних нагод. Виконує фото-роботи для всіх, хто його про це просить. Військовий виряд і фото-апарат, його нерозлучні товариші. Життя вояка і фотографа проходить швидко і він і не зчувся, коли прийшло підвищення в ранзі: „Як корпорал не мушу стояти на стійці, а ще і других контролюю. Живемо в шатрах, як падає дощ, часом замокає. Світло електричне маємо в шатрах, світла зрештою всюди світяться, навіть по містах недалеко фронту. Не боїмося летунських атак..."

„Призначили мені окреме авто і я мусів швидко вчитись ним керувати. Вже навіть у рів був заїхав. Дороги тут жахливі..."

Як прийшла червона офензива, він писав: „не думай, що ми тут у великій небезпеці. Очевидно і по нашій стороні є вбиті, та в порівнянні з вбитими комуністами, це малий відсоток. Наших кілька, а їхніх сотки і тисячі. З партизанами вміємо давати собі раду. Мораль вояків висока. Недавно, коли нас кинули були назад до запілля, багато голосилося до фронтової служби ...

... „Наші літаки їх прямо розторощують ... Полонені та червоні трупи, велика проблема. Полонених перешколюють, з ними поводяться дуже людяно. Багато червоних не здається, але стріляються. Так їм наказують комісарі ..."

... „Я тут єдиний українець, пробував дати „реферат" про Україну моїм старшинам і офіцерам. Для них — мої слова — щось далеке і незрозуміле. Цим вони не цікавляться і цікавитись не хочуть. Кажуть, б'єм червоних і це єдине, що нас цікавить ..."

... „В Кореї жахлива біда, люди такі нещасні, що тяжко описати. Коли дивитися, як втікачі несуть на плечах дітей і клунок з їхнім усім майном, то серце крається. Ці втікачі йдуть раз на північ то знову на південь, залежно, як посувається фронт. В очах їхніх паніка і біль. Ми помагаємо їм, як можемо..."

... „Мав один день відпустки і відвідував Сеул. Гарне місто, усюди видно багато знищення. Будинки, як мені казали, майже всі побудовані японцями. Деякі з них направду гарні. Пробував поробити трохи знимок, жінки відвертаються. В місті всі чомусь більш полохливі, дитина, якій хотів дати шоколадку — розплакалася ..."

„Не можемо позбутися хлопчиків. Вони за нами — хмарами, все мають щось до продажі чи заміни. Старші їх женуть від нас, та це не помагає. Малі навіть годинники продають, американські і швайцарські, думаю, що це з погиблих вояків ..."

„Переговори? Ніхто з нас тут не вірить в це. Ми всі переконані, що це одна хитра червона штука. Підготовляємося до відправи, без нервування. Нехай заатакують, прикро розчаруються. Вони і на думці не мають, що їх жде ..."

„Всі ми тут живемо надією, коли здобудемо відповідну кількість точок і зможемо вернутися до Америки. З нашої компанії вже поїхало багато, на їх місце прибувають нові. Мене також кортить вертатися, хоч і тут цікаво. Армія дає нам лекції різних курсів і я з цього також користаю. Війна, чи не війна, треба вчитися ..."

Ось уривки з листів. Від них віє оптимізмом і відвагою. Корея, бастіон боротьби за свободу, залишає на учасниках сильне враження. Це добра школа, особливо для американців, що не мали нагоди приглянутись червоній диктатурі — зблизька.

М. В. Дольницький

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Біографію Симона Петлюри** хоче видати спеціяльно для цього створений Видавничий Комітет у Торонто (Канада). На голову Комітету призначений проф. Іванис, на скарбника — С. Павлюк (голова українського відділу канадійського леґіону), член комітету — ген. Садовський. Редакційну колеґію очолює письменник Улас Самчук.

● **200 українців, що живуть у ДП-таборі для виселення із Югославії в Трієсті,** під опікою ІРО та американської влади, організували свій власний допомоговий комітет. На голову комітету обраний Степан Третевич, на секретаря — Володимир Лукіянович.

● **Доброго кандидата на студії українознавства** в одній із високих шкіл у Парижі має змогу примістити і запевнити йому відповідну стипендію КоДУС (Комісія Допомоги Українському Студентству), Сарсель у Франції. Вимагається закінчення середньої школи з іспитом зрілости і знання французької мови.

● **Поет Ол. Веретенченко** приготував до друку три книжки своїх нових поезій: „Дим вічности", „Заморські вина" і „Чорна долина" (поема). Можливостей для видання цих книг поет не має жодних, так само, як і Т. Осьмачка, В. Барка та інші поети, що мають готові збірки ще не друкованих поезій.

● **У кантональному шпиталі в Цюріху помер 1 вересня Василь Литвин** — голова українського допомогового об'єднання в Швайцарії.

● **„Україна — найбільша проблема Европи"** — цю прекрасну брошуру англійського журналіста Ланселота Лотона, написану ще перед війною, перевидав тепер Комітет Канадійських Українців (КУК) і закликає українців придбати цю книжку та при нагоді поширювати її серед американців. Замовлення і гроші за розпродані брошури надсилати на адресу:

Ukrainian Canadian Committee
64, Ridgmount Gardens
London, W. C. L.

НОВІ КНИЖКИ И ЖУРНАЛИ

Митрополит Іларіон: Трираменний Хрест зо скісним підніжком — національний Хрест України. — Зміст цієї книжки такий: І. Вступ: Джерела й література. II. Початок почитання Хреста. III. Початкова форма Хреста. IV. Поширення й зміни Грецького Хреста. V. Однораменний Хрест. VI. Трираменний Хрест і його ідеологія. VII. Ідеологія скісного підніжка. VIII. Табличка над розп'ятим Ісусом. IX. Повне Розп'яття й Страсті. X. Трираменших часів. XII. Трираменний Хрест зо скісним підніжком за найдавніші часи. XII. Трираменний Хрест зо скісним підніжком в українських стародруках XVII—XVIII віків. Трираменний Хрест зо скісним підніжком — це соборний національний український Хрест. XIV. Хрест у Московії. XV. Висновки. — Люксусове видання, 100 ст., з 41 малюнками в тексті, ціна 1 дол. Адреса для набуття:

„Nasha Kultura", 804 Magnus Ave, Winnipeg, Man., Canada.

„**ОВИД**" — український ілюстрований часопис. Рік III. Ч. 7-8 (24 - 25). Липень—Серпень 1951. В-во М. Денисюка, Буенос Айрес.

ЗМІСТ: Проф. Роберт Паклен — Історія вчить; Проф. Дмитро Дорошенко — Українська Парламентська Громада в Російській Державній Думі 1906 р.; Л. Полтава — 24-годинна подорож по Італії (репортаж); Юрій Тис — Броди; Л. Форостівський — Віровизнання мешканців м. Києва; Д-р Л. Стаховський — З венецуельського щоденника; О. Кисілевська — Мої зустрічі з Н. Кобринськогою; А. Галан—Четвертий друг; Богдан Лепкий — В храмі Св. Юра; В. Лепкий — Смерть Гетьмана; Яр Славутич — Яків Савченко; Я. Савченко — Сонце під голови; А. Рибчук — Л. ван-Бетговен; П. Палашевський — Лев Грицай; Ф. О. Келлер—Відкриття невидимих небесних тіл; Рецензії (О. Керч, Ю. Тис, Ю. Палянський, Б. Г., Гр. Голіян, Мирослава Лас.).

ВІДГУКИ ДНЯ

БЕЗ ДИСКУСІЇ

Ишло про заяву в справі самостійности України.

— Треба скликати збори представників товариств! — сказав голова об'єднаних товариств у Новім Вавилоні.

— Очевидно! — підтвердив секретар. — Такі збори не повинні довше тривати як пів години. Адже всі українські товариства стоять на ґрунті самостійности.

— В такому разі пишіть проєкт заяви: „Представники нововавилонських товариств і установ заявляють, що український народ прагне самостійности і має право на неї!!!

Скликали збори...

На дивне диво представники зійшлися майже точно і майже всі.

Голова об'єднаних товариств забрав слово:

— Шановні Пані й Панове! Наші національні вороги заперечують нам право на державну самостійність! Тому ми мусимо дати відпір ворожим засіханням і ухвалити відповідну заяву. Проєкт її звучить так: „Представники українських товариств і установ у Новім Вавилоні заявляють, що українці мають право на самостійність". Думаю, що ніхто з Шановних Представників не є проти заяви самостійности!?.

(Голоси: Очевидно! Ясно! Певна річ!)

... — Тому, може хтось забере голос щодо самого тексту заяви. Прошу!?

Тиша...

— В такому разі піддаю заяву під голосування. Хто „за"?

— В справі формальній! — загуло з кутка залі.

— Прошу!

— Я протестую проти такого цілком недемократичного способу ведення справи!..

(Голоси: Що таке? Чого зи?! . Сідайте!)

... — Шановні Пані й Панове. Прошу мене не тероризувати! Ми стоїмо на найбільш демократичній землі найбільшого демократа. І тому кожному вільно висловити свою думку...

— Чи и є проти заяви? — спитав предсідник.

— Зовсім ні, але прошу мені не перебивати!.. Отже: Чи це по демократичному давати заяву під голосування, без дискусії?!...

— Мій пане, я питався, чи хтось хоче змін у тексті!

— Не про текст іде, а про саму суть справи. А суть у демократичності. Жадаю відкриття дискусії на справу самостійности.

— Але ж пане, я питався, чи хтось „проти".

— Ви питали, хто „за"!

— А ви є „проти"?

— Ні! Але я за демократичністю. Я не годжуся, щоб ми ухвалювали на сліпо. Самостійна — в порядку, але нехай буде дискусія!

Предсідник обтер з чола піт, і надломив крісло.

— Добре! — заскреготав зубами. — Хто голоситься до слова?

Десять рук вистрілило вгору.

— По порядку, по порядку! Перший — пан Отруба...

— Ні, вибачте! Не пан Отруба, а я!

— Добре, перший пан Кант. Другий пан Отруба, третій пан Порад...

— Ні, я був швидше.

— Хай буде. Ваше прізвище?

— Дивно, пане предсіднику, що ви собі мене не пригадуєте. Вчора були ми разом на засіданні... Митарський!

— Отже четвертий пан Митарський. П'ятий... — і так далі.

Записування тривало досить довго, зогляду на правильну черговість, але врешті таки скінчилося.

Після того кожний з десятьох був за тим, щоб не переводити дискусії, а доказував це менш-більш десять мінут.

Коли десятий скінчив, перший почувся ображеним висловами третього, що — мовляв — люди непотрібно забирають голос, четвертий пригадав собі, що має ще щось додати, а третій відповів першому. Після того одинадцятий, дванадцятий і так далі, і так далі почулися на силі докинути кількадесять чи кількасот слів, а кожний кінчив так: „Тому на мою думку дискусія зайва!"

— — — — — —

З уваги на пізну пору ухвалу заяви про самостійність відложено.

Галактіон Чіпка

ШКОЛА І МОЛОДЬ

(Закінчення зі сторони 2)

На жаль, мусимо рівночасно відмітити, що мабуть у всіх цих парафіяльних школах майже ніякої уваги не приділюється українській культурі, так, немов би її взагалі й не було. Серед предметів шкільної науки немає зовсім навчання рідної, української мови в слові та письмі (в деяких школах заледве... 1/4 години або 15 мінут на день!), немає української історії та географії, ні української літератури, ба навіть викладання релігії, а то й молитва перед шкільною наукою та після науки часто-густо відбуваються не рідною, українською мовою, а по-англійськи.

Не беремося твердити категорично, що такий стан панує всюди, в усіх наших парафіяльних школах у ЗДА, не скажемо також, де цей стан є, а де його нема, себто де він задовільний для української національної громади, а де залишає більше, чи менше побажань до поправи. На всякий випадок мабуть не помиляємося, що в більшості наших парафіяльних шкіл цей стан сучасно таки існує.

А причини цього стану можуть бути — на нашу думку — двоякі:

а) недостача україністів і україністок з американськими вчительськими дипломами та

б) переочення ваги й потреби україністики в наших парафіяльних школах (про це нам тут головно йдеться) в Америці.

Це явище зовсім ненормальне. Треба, щоб наша молодь мала добре знання американської мови та культури, але також треба їй знання чи то пак пізнання української мови, культури та історії.

А корифей нашої літератури, Тарас Шевченко, голосом Мойсея в своїм великім посланню „І мертвим і живим і ненародженим землякам в Україні і не в Україні" дав вказівку-пораду:

„Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь, —
И свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає..."

У зв'язку з повищими міркуваннями приходимо до висновку, що наші парафіяльні школи, утримувані виключно пожертвами українських патріотичних громадян, які вірують у Бога та бажають добра Україні, мусять із природи речі подбати, щоб вони мали також український зміст, а не були тільки формально, з назви українськими.

Адже знати й вивчати рідну українську мову нам тут цілком не заборонено. Вільному — воля! Нікому з нас не загрожує за це тут ані заслання на Сибір, ані єгипетська кормига з доби фараонів. Тут не треба за почуття й поетичний вияв „Любіть Україну" привселюдно каятись. Тут теж не треба зі страхом свого чесного прадідного прізвища міняти на інше, щоб затерти сліди свого українського походження!

Прогалинами, якими грішать парафіяльні школи при українських церквах у ЗДА, є — повторяємо — недостача навчання української мови й літератури, географії та історії, української матеріяльної та духової культури.

Правда, що вчительками в цих школах є українські черниці, переважно сестри-василіянки, правда теж, що вони люблять повірену їхньому духовному проводові українську дітвору. Але з другого боку це не зменшує болючости факту, що вихованці й вихованиці цих шкіл не виносять — як досі принаймні — від тих своїх учительок-черниць знання рідної мови, письма й культури. Виглядає, що ця сторінка належала б виключно до позашкільної освіти, чи до батьківського - материнського дому. Це й причина, що по більших осередках ЗДА потворились українські доповняючі школи та курси українознавства.

Надіюся, що у найближчій майбутності повинно прийти, і віримо, що дійсно таки прийде — до зосередження всієї нашої національної енергії в ділянці релігійно-національного виховання української молоді виключно в українських парафіяльних школах, високо зразкових, замість, щоб ця збірна енергія мала розпорошуватись на утримування двох родів шкіл: парафіяльних та зокрема доповняючих.

Одночасно, на порозі нового шкільного року, дозволяємо собі звернутися до всіх наших українських батьків-матерей із пригадкою, щоб допильнували українських предметів науки в наших парафіяльних школах.

А покищо — хоч як це сумно й прикро мусимо приступати по містах ЗДА з більшими скупченнями української еміґрації до творення, попри парафіяльні школи, знову й далі ще доповняючих українських шкіл та курсів українознавства, для чого розпоряджаємо аж надто вистачальною кількістю фахових, високо-кваліфікованих педагогічних сил. Матеріяльні засоби для цього мусять знайтися.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ

Корінною причиною „просування націоналістичних пороків" большевицька партія вважає те, що „в боротьбі з впливами буржуазної ідеології на совєтських людей, в боротьбі з пережитками капіталізму в національному питанні" совєтська творча інтеліґенція — письменники, композитори, учителі тощо — самі мало обізнані з марксизмом-ленінізмом. Проти різних партійних організацій видвигнено збірне обвинувачення, що вони своєю бездіяльністю допровадили до зниження політичного рівня совєтської інтеліґенції. А „успіхи в роботі того або іншого працівника безпосередньо залежать від рівня оволодіння ним „марксистсько-леніської теорії ..."

Для боротьби з „обниженням", боротьби „проти всіх і всяких проявів буржуазної ідеології, та, передусім, проти проявів українського буржуазного націоналізму" по партійних ланках і організаціях пішов натиск на підвищування марксистсько-ленінської свідомости."

І. ФРАНКО — „СПІВЕЦЬ ВЕЛИКОЩ ДРУЖБИ"

До 95-річчя від дня народження Івана Франка в пошану великого поета, прозаїка, драматурга, критика, перекладача, публіциста, ученого, громадського діяча та, очевидно, „революціонера-демократа" в „Радянській Україні" надруковано статтю Є. Кирилюка п. з. „Співець великої дружби". У статті Івана Франка показано суцільним русофілом (не москвофілом, бо це „реакційна партія Галичини з чорносотенними цілями і завданнями, а русофільство — глибоке почуття любови народу західно-українських земель до великого російського народу"), перекладачем Маркса і Енґельса, наслідувачем Герцена, Добролюбова, Домбровського і ін., презавзятого ворога „українського націоналізму у всілякому вигляді". Франко, — вказується у статті, — це перший в Галичині борець за єднання з Москвою, а „основні удари письменника скеровані проти українських націоналістів ..."

Надаючи статті актуальної гостроти, Кирилюк не втерпів і покористувався творчістю Франка в поборюванні націоналізму ще й тепер. Наче у відповідь Сосюрі, який каже „Не можна любити народів других, коли ти не любиш Вкраїну", Кирилюк зацитував Франка: „Ні, хто не любить всіх братів, як сонце Боже, всіх зарівно, той щиро полюбить не вміє тебе, коханая Вкраїно!" (У. Думка)

● **Успадкував $50,000,000 від своєї жінки,** яку він сам замордував — Стів Мичел з Гонстивел, у стейті Тексас. Спадкоємця засудили за цей злочин до страти. Присуд виконаний.

● **Посадник міста Веймар** (у совєтській зоні) М. Нідерґаль утік до Західної Німеччини.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. П. КОВАЛЕВА

п. з. „Лексичний фонд староукраїнської літературної мови X-XIV.", відбудеться в суботу, 29-го вересня від 6. год. веч. в льокалі НТШ при Чорч Ст. 50, двері 252, Ню Йорк, Н. И.

Спортові Вісті

У.А.С.Т. „ЛЕВИ В ОСІННИХ ФУТБОЛЕВИХ РОЗГРАХ

Осінна рунда міждужинових розгривок за першість у копаному м'ячі в т. зв. „Мейджер Дивіжен" застала Команду У.А.С.Т. „ЛЕВИ" в послабленому складі і в положенні, на яке помітно вплинули невдачі з попередньої, весняної рунди. Не можна сказати, що всі неуспіхи нашої симпатичної Дружини сталися з її вини; причинився до того відхід 4-ох найкращих змагунів до війська, а також тенденційні несправедливі рішення суддів на грищі. Крім того, не треба пригадувати, що всі змагуни працюють фізично і то тяжко.

Як би не було, формальну позицію „Левів" цифрово ілюструє така табеля змагань „Мейджер Дивіжен". зладжена на закінчення весняної рунди:

	вигр.	ремі	прогр.	віднош. воріт	пунктів
СЛОВАК	6	1	—	17: 5	13: 1
ІҐЕЛС	5	—	2	18:12	10: 4
ШВАБЕН	4	—	3	13:12	8: 6
СПАРТА	3	2	2	14:13	8: 6
ЛЕВИ	2	2	3	18:17	6: 8
ҐАНСА	2	1	4	13:19	5: 9
ҐАКОАҐ	—	4	3	16:21	4:10
ВАЙКІНҐС	—	2	5	6:15	2:12

Підчас вакаційної перерви У.А.С.С. „Леви" стрінулись на зеленій мураві з шікаськими поляками „ІҐЕЛС", за чашу міста Шікаґо (програш 1:5 (1:2) та гостювали в Дітройті, де виграли з У.С.Т. „Черник" 7:0 (4:0).

На початку осінної рунди наші „Леви" стоять перед нелегким завданням, що вимагає від Них, якщо не виправити наслідки попередніх невдач, то хоч вдержати свої теперішні позиції, в найвищій футбольній клясі!!!

Спираючись на дотеперішній досвід, до Змагунів треба звернутись з побажанням, щоб на грищі справді грали, а не грались, а, передовсім, щоб воля перемогти була в Них міцніша від вольового заломання, що з'являється часом як наслідок невдачі.

А Українській Громаді і Симпатикам слід ще раз пригадати обов'язок дати своїм Спортовцям моральну й матеріяльну підтримку (включно з відвідуванням змагань), бо на такій популярній ділянці, як американський спорт, добре українське ім'я може також багато виграти!

КАЛЕНДАР

футбольних розгривок У.А.С.Т. „ЛЕВИ" в осінному сезоні

16. 9.51.	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"	—	Н.А.С.К. „ШВАБЕН"
23. 9.51.	Ч.А.С.Т. „СПАРТА"	—	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"
7.10.51.	С.А.С.Т. „СЛОВАК"	—	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"
14.10.51.	Ш.А.С.К. „ВАЙКІНҐС"	—	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"
21.10.51.	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"	—	Ж.А.С.К. „ҐАКОАҐ"
4.11.51.	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"	—	Н.А.С.К. „ҐАНЗА"
11.11.51.	У.А.С.Т. „ЛЕВИ"	—	П.А.С.К. „ІҐЕЛС"

Господарі змагань на першому місці.

Юр. Т-вич

Зі Спорту

ЗМАГАННЯ ВІДБИВАНКИ ЗА ЧАШУ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРШУНА

Нюарк, 22 вересня. З радістю треба відмітити пожвавлену діяльність українських спортових товариств у відбиванці (волейболі). Будучи свідками симпатичної імпрези. змагань за чашу в Нюарку, можна впевнено втішатись, що в нашому спорті не занепадає ідейність та „небізнесове" бажання дійсно дбати про „здорову душу в здоровому тілі". Зорганізований У.С.К. „Січ" турнір за перехідну чашу українського першуна відбиванки східних стейтів, мимо участи тільки чотирьох дружин, був доказом, що цей гарний спорт має багато своїх ентузіястів. Чашу, за яку наступний раз, віримо, змагатиметься більше товариств, закупив відомий приятель нашої молоді д-р Бемко, український дентист із Юніон, Н. Дж.

Учасниками змагань були: „Пласт", Пасаїк, У.С.К. „Тризуб", Филаделфія, У.С.К. Ню Йорк, та місцевий У.С.К. „Січ" — організатор.

Поодинокі висліди змагань: „Тризуб" — „Пласт" 2:1 (15:10); (2:15) (15:7); У.С.К. — „Січ" 2:0 (15:8) (15:8); У.С.К. — „Тризуб" 2:0 (15:9) (15:1); „Пласт" — „Січ" 2:1 (14:16 (15:7) (15:10); „Пласт" — Тризуб" 2:1 (15:1) (4:15) (15:10) У.С.К. — „Пласт" (фінал) 3:0 (15:7) (15:9) (15:1).

Переможці У.С.К. Ню Йорк у складі Вербицький, Гринішак, Осадца, Мручкевкч, Сохан І., Посмітюх, Вітюк, були справді найбільш зіграною шісткою, з якої вирізнити стиначів було б кривдою для їх невтомних співзмагунів.

Амбітний та багатонадійний „Пласт" із Пасаїку мав добрих змагунів, трьох братів Мочулів, „Тризуб" — дуже доброго технічного Заяця і працьовитого Завадовича, а „Січ" пильного в полі та під сіткою Бутковського.

Згадуючи прізвища учасників слід тут висловити признання головному органезаторові цих змагань, провідникові відбиванки У.С.-К. „Січ" Б. Ґайдучкові.

Суддями були: А. Лапичак, В. Сохан, та І. Микитин.

На закінчення змагань відбулось святочне вручення чаші переможця команді У.С.К-у Ню Йорк під проводом І. Сохана і медалів поодиноким змагунам, а вечором щире, хоч і скромне приняття влаштоване для гостей, учасників турніру.

У.С.К. Ню Йорк, як переможець, має обов'язок зорганізувати розгривки за цю перехідну чашу в наступному році.

Побажаним було б тільки, щоб подібні імпрези відбувалися у нас по-можности частіше.

В. С.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Праця української доповнюючої школи і курсу українознавства: „Свято Матері" та врочисте закінчення шкільного року

Рівночасно з цілоденною греко-католицькою парафіяльною школою в Клівленді, на Пармі, де був дитячий садок і покищо чотири кляси початкової школи, мусіла — з напливом нових українських імігрантів з Европи — повстати доповняюча школа для українських дітей і курс українознавства для старшої молоді. Тут від осени 1950 р. вчили читати, писати й літературно говорити по-українськи. викладали українську граматику й літературу, зокрема географію та історію України.

Формально заснувалася ця доповняюча школа зовсім незалежна від парафіяльної школи, але фактично вона була її дійсним доповненням, бо подавала своїм слухачам і слухачкам ті предмети навчання й дисципліни, яких було брак у парафіяльній школі, де дбали за високий дидактичний рівень і за виповнення методичної програми американського шкільництва, згідно з методичними плянами й духом американської школи та виховної системи.

І справді: якби не українсько-католицька церква й українська цілоденна парафіяльна школа на чолі з о. консультором Дмитром Греськом ,місцевим парохом і деканом, то хто зна чи була б заіснувала ця українська доповняюча школа. Мусимо зазначити з присмністю й признанням, що саме о. декан дозволив користуватись сутереновим приміщенням у підвалі під церквою св. Петра й Павла, де діти в двох відділах чи групах сходилися щосуботи на дармову доповняючу науку. Назагал могло бути це приміщення навіть доволі вигідне, якби на час шкільної науки переділювано величезну підвальну світлицю штучною пересувною стінкою на дві шкільні кімнати. На жаль, завжди існували перешкоди проти цього й наслідок був такий, що два відділи мусіли бути ведені рівночасно в одній світлиці. Безперечно, що така симбіоза з конечности не причинялася до серіозности й поваги школи, а висліди науки робили ілюзоричними. Та годі: при браку якихнебудь матеріяльних засобів треба було вдоволятися й таким покищо приміщенням із ласки.

Провадили школу: п-ні Михайлина Ставнича вела І-ший відділ, і п-ні Тарасюкова до півріччя, а від зими п-ні Олексинова вели ІІ-гий віддл, крім того на курсі наук українознавства в приміщенні Українського Народного Дому при 14-ій вулиці захід викладали проф. Михайло Ждан, бувший директор таборової української гімназії в Ділінґені та бувшой лектор англійської мови й історії ЗДА в інституті англійської мови для переміщених осіб у Лявфі та Ульмі в Німеччині, і проф. Григір Голембйовський.

Ціла робота української доповняючої школи та курсу українознавства йшла під фірмою місцевого Кружка „Приятелів в Пласту", якого головою є інж. Григір Бобків, станичний місцевої пластової організації.

Врочисте закінчення шкільного року 1950-1951 у цій школі відбулося ввечорі 23-го червня ц. р. в світлиці Лемківського Дому при 11-ій вулиці ч. 2337 захід. Уранці того ж дня о. декан Д. Ґресько відправив Богослуження в намірені успіхів доповняючої школи. На багату й різнородну програму самого вечора склалися: 1. свято матері, 2. дитяча й пластунська забава з музикою та буфетом. Розпочав мішаний хор школи піснею „О, Мати Божа". Інші хорові точки були: „Моя люба мати", „Снилось мені ясне сонце" та остання на закінчення святкового вечора пісня „Сьогодні всі разом весело". Виконання цих вокальних точок програми відбулося у супроводі скрипкової оркестри під проводом проф. Мирона Шияна. Серед цілої низки декламацій були індивідуальні та збірні. Ось так учениці Рабкевичівна, Даруся Голубцівна, Лялюся Олінкевичівна та Грабцівна виголосили дві збірні декламації: „Небесна Мати" та „Квіточок дамо багато". Зокрема учениці й учні І-шого відділу С. Бачинська, Євген Маґоцький, Л. Стецяківна й К. Салуківна виголосили індивідуальні деклямації „Моя мамочко", „Гей, погляньте". „Моя ненька — Україна" та „Мати Українка", а з ІІ-го відділу чи групи деклямували Тарчанинівна („Молитва скитальців до Матері Божої"), Юрцьо Бобків („У мамин день"), Ю. Жук („Рідний край зове"), Т. Федорович („Моя мати"), Б. Вілинський („Мої бажання"), Р. Гейниш („Моя мати краща всіх") та, мабуть найудатніше, зі справжнім декляматорським хистом Лялюся-Марта Олінкевичівна („І серце так говорить").

Дуже гарно виведеними та надзвичайно милими для ока батьків і гостей були танки: „гуцулка" у виконанні учениці Зірочки Кавки, „гонивітер" і „козачок" у виконанні учениць ІІ-ої групи Одарки Голубцівни, Рабкевичівни й Руминської та „гопак" у виконанні учениць ІІ-гої групи, як угорі, й до того учнів ІІ-ої групи (курсу українознавства) Володимира Маґоцького, Зеновія Голубця та Богдана Купчака.

На дві гарні точки з музики склалися фортепіянові соля: учня Романа Савчака („Далекий дзвін" і „Сади в просторах") та учениці Арети Оленкивичівни (композиція Шопена), обидві із ІІ-го відділу.

Дуже вдалу і вичерпну доповідь із добрим виголошенням відчитала пластунка-юначка п-на Палківна. Ділову промову на тему організації української доповняючої школи в Клівленді сказав її керманич проф. Михайло Ждан.

Врешті при звуках оркестри під проводом п. Мир. Шияна всі учні й учениці доповняючої школи й курсу українознавства відспівали грімке „Многая літа" своїм матерям і з китицями квіток у руках кинулися з вдячністю та любов'ю в їхні обійми. Ця надзвичайно настроєва точка виповнила програму дня матері. Батьки зі сльзьми в очах безмовно раділи та були вдячні паням-учителькам і професорам за їхню велику силу труду, вложеного безкористовно серед неймовірно важких обставин, за їхню терпеливість і просто посвяту „для справи", для добра дітвори, з якими вміли витримати, зі затятістю та зреченням, майже з надлюдською непохитністю й витривалістю — до самого кінця.

Наостанку ще від Управи Кружка „Приятелів Пласту", маґістер фармації, п. І. Городиський склав сердечну подяку присутньому о. декану Дм. Греськові за активну прихильність до української доповняючої школи, о. д-ру М. Любачівському й о. Ст. Чопкові та численно зібраним батькам-матерям і гостям за участь, а зокрема і спеціяльно вчительці п-ні Михайлині Ставничій за добрий і щасливий почин в утворенні школи, якої була душею, й за надзвичайно вміле переведення цілого прекрасного Дня Матері, від зложення програми аж до вибору й особистого вивчення всіх декляматорок і декляматорів включно.

Після такого симпатичного святкування відбулася забава при грі оркестри проф. Шияна. Знов дохід з килимів пішов на користь — Кружка „Приятелів Пласту", який поставив собі метою призбирати гроші на купівлю вакаційної оселі для всієї української шкільної дітвори в Клівленді, а зокрема для молодих членів і членок знаменитої, нічим незамінної, незаступної організації українського пласту — скавтінґу, яка ідейно зв'язує в одну духову родину на ціле прийдешнє життя.

ТАРЗАН, ч. 2685. Володар.

На Тарзанів заклик: „Танторе! Танторе!", великий самець, що був у проводі, звернув убік, ведучи за собою череду до Тарзана.

Тантор підняв свій хобот у відповідь на заклик і уповільнив свій біг.

Коли великий звір перебігав під гилякою, на якій ждав Тарзан, малпочоловік легко скочив на його широкий хребет.